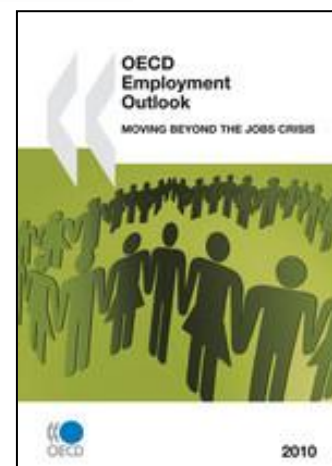


# OECD *Multilingual Summaries*

## OECD Employment Outlook 2010: Moving beyond the Jobs Crisis

*Summary in Dutch*



## OESO Werkgelegenheidsvooruitzichten 2010 Na de banencrisis

*Samenvatting in het Nederlands*

- OESO *Werkgelegenheidsvooruitzichten* is het jaarverslag van de OESO over de situatie van de arbeidsmarkt en de werkgelegenheid in het OESO-gebied.
- De editie van 2010 bevat een update over het effect van de financiële en economische crisis op de arbeidsmarkt. Zij gaat dieper in op de zeer uiteenlopende ontwikkelingen in de OESO-landen en de belangrijkste opkomende economieën: een forse toename van de werkloosheid in bepaalde landen en een meer gematigde toename in andere landen, waar regelingen voor werktijdverkorting werkgevers aanmoedigen het aantal gepresteerde uren te verminderen om banen te redden.
- In reactie op de crisis zijn doortastende maatregelen genomen ten aanzien van de arbeidsmarkt en het sociale beleid. Deze maatregelen vergen evenwel aanzienlijke aanpassingen naarmate het economische herstel zich doorzet en de budgettaire beperkingen een meer bindend karakter krijgen.
- De editie van 2010 bevat tevens een grondige analyse van de arbeidsmobiliteit op de arbeidsmarkten van de OESO-landen. Uit deze analyse blijkt dat zowel werknemers als arbeidsplaatsen in alle landen voortdurend verschuiven van krimpende naar groeiende ondernemingen en sectoren. Teneinde de productiviteitswinst als gevolg van deze mobiliteit te optimaliseren en de bijbehorende onzekerheid voor werknemers tot een minimum te beperken, is evenwel een passend arbeidsmarktbeleid vereist.
- In de Werkgelegenheidsvooruitzichten werden ook nieuwe gegevens over deeltijdarbeid opgenomen. Uit die gegevens blijkt dat het bevorderen van deeltijdarbeid van hoge kwaliteit voor betrokken regeringen een belangrijke strategie kan zijn om de werkgelegenheid te stimuleren met het oog op de vergrijzing, een comfortabele combinatie van werk en gezin en een vlotte overgang van school naar werk.

---

*In de meeste landen trekt de economie  
weer aan...*

---

De wereldeconomie krabbelt stilaan weer overeind na de ergste financiële en economische crisis van de afgelopen vijftig jaar. Er zal echter tijd en een sterke politieke wil nodig zijn om de wonden op de arbeidsmarkt te doen genezen. Hoewel het economische herstel breder en sterker wordt, blijft de werkgelegenheid achter. In de twee jaar voorafgaand aan het eerste kwartaal van 2010 daalde de werkgelegenheid in het OESO-gebied met 2,1% en steeg de werkloosheid met iets meer dan 50% tot 8,5%, wat overeenstemt met 17 miljoen extra werklozen. Wanneer de ontmoedigde werkzoekenden en ondertewerkgestelde werknemers in aanmerking worden genomen, is het cijfer zelfs bijna tweemaal zo groot als de officiële werkloosheidsgraad.

---

*...maar in de meeste gevallen zal de  
verwachte groei in vele landen te  
zwak zijn om de forse achteruitgang  
van de arbeidsmarkt snel te kunnen  
goedmaken...*

---

Hoewel de werkloosheid mogelijk haar hoogtepunt heeft bereikt en de economische vooruitzichten voor dit en volgend jaar in de recentste prognoses van de OESO opwaarts zijn bijgesteld, zal het herstel wellicht onvoldoende sterk zijn om de huidige hoge werkloosheid en ondertewerkstelling weg te werken. Volgens de laatste voorspellingen zou de werkloosheid in het OESO-gebied eind 2011 immers nog steeds boven de 8% blijven.

Wanneer een groot deel van de werklozen langdurig zonder werk zit, bestaat het risico dat de scherpe toename van de cyclische werkloosheid structureel wordt. De omvang van dit risico verschilt aanzienlijk van land tot land. In bepaalde landen heeft de massale afvloeiing van werknemers tot een fors hogere werkloosheid en inactiviteit geleid, terwijl in andere landen de forse terugval van de arbeidsinput in uitzonderlijk grote mate werd opgevangen met werktijdverkorting. In de eerste groep landen zal de werkgelegenheid sterk moeten groeien om te voorkomen dat de werkloosheid bestendig wordt. Voor de tweede groep landen is het gevaar dat tijdens het herstel maar een beperkt aantal nieuwe banen zal worden gecreëerd (een zogenaamd “banenloos herstel”) een belangrijke bron van bezorgdheid.

---

*De OESO-economieën staan voor een  
indrukwekkende tweeledige uitdaging,  
namelijk het terugdringen van de  
werkloosheid en de  
ondertewerkstelling enerzijds en het  
verminderen van de historisch hoge  
begrotingstekorten anderzijds*

---

In reactie op de snel toenemende werkloosheid en ondertewerkstelling hebben de meeste OESO-landen al in een vroeg stadium van de economische neergang bijkomende middelen uitgetrokken voor arbeidsmarktprogramma's. Aan het begin van het jaar waren de meeste regeringen voornemens de voor dergelijke programma's vastgelegde middelen in 2010 constant te houden en in sommige gevallen zelfs op te trekken. De druk om de

begrotingstekorten terug te dringen neemt echter snel toe en vele landen moeten noodgedwongen moeilijke keuzes maken in verband met het gebruik van de schaarse middelen. Er zijn meer dan voldoende argumenten voor een sterk pleidooi ten bate van een afdoende gefinancierd arbeidsmarktbeleid, dat moet worden toegespitst op *kosteneffectieve* programma's en de meest achtergestelde bevolkingsgroepen.

---

*Het brandpunt van de maatregelen ter ondersteuning van de vraag naar arbeid moet worden verlegd van het behoud van banen naar het scheppen van banen...*

---

Tijdens de economische neergang werden in de meeste OESO-landen belangrijke overheids- en privé-initiatieven genomen om de vraag naar arbeid te ondersteunen, vooral door werktijdverkorting als alternatief voor ontslag aan te moedigen. De in dit verslag opgenomen gegevens wijzen erop dat overheidsregelingen voor werktijdverkorting tijdens de crisis een belangrijke rol hebben gespeeld in het behoud van de werkgelegenheid, hoewel het aantal gepresteerde uren ook aanzienlijk werd verlaagd door een beperking van de overuren en regelingen op basis van het urengemiddelde en in bepaalde gevallen ook door overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers. Vele landen hebben de vraag naar arbeid ook gestimuleerd door de indirecte loonkosten te verlagen.

Naarmate het herstel vaart krijgt, is het zaak de werktijdverkortingsregelingen af te bouwen om de productiviteitsbevorderende verschuiving van arbeidskrachten tussen sectoren en ondernemingen niet te belemmeren. Tegelijkertijd is het gezien de nijpende begrotingstoestand aangewezen over te schakelen van algemene verlagingen van de indirecte loonkosten op subsidies die gericht zijn op het scheppen van banen, vooral dan voor langdurig werklozen en andere kwetsbare groepen, om meer welvaartsverlies ("deadweight loss") te voorkomen.

Het wijdverbreide gebruik van werktijdverkortingsregelingen biedt ook nuttige inzichten in het optimale gebruik ervan in de gehele conjunctuurcyclus. De mate waarin op de regelingen een beroep werd gedaan, verschilde sterk van land tot land: de regelingen werden veel intensiever gebruikt in landen die vóór de crisis al over een dergelijke regeling beschikten dan in de landen die ze tijdens de economische neergang hebben ingevoerd. Timing was in dit verband van cruciaal belang, aangezien werktijdverkortingsregelingen doorgaans in de beginfase van een economische inzinking het grootste effect sorteren. Voor bepaalde landen bleek het niet evident een dergelijke regeling voldoende snel uit te werken om optimale resultaten te boeken. Gezien deze problemen rijst de vraag of het geen goed idee zou zijn om ook in goede tijden een kleinschalige, goed beheerde werktijdverkortingsregeling in stand te houden, die vervolgens snel kan worden uitgebreid in slechte tijden, onder meer door een tijdelijke aanpassing van de regels om een hogere participatie te bevorderen.

---

*Inkomensondersteuning voor werklozen moet behouden blijven, maar het is van cruciaal belang dat de steun afhankelijk wordt gemaakt van ernstige pogingen om een baan te vinden*

---

De toenemende langdurige werkloosheid leidt tot een acute behoefte aan

inkomensondersteuning. In de landen waar werkloosheidsuitkeringen slechts gedurende een korte periode worden uitbetaald of de dekking onder mensen met atypisch werk laag is, was er veel te zeggen voor een verlenging van de uitkeringsperiode en een uitbreiding van het bereik van de steun tijdens de economische neergang. Deze uitbreidingen dienen behouden te blijven tot het aantal langdurig werklozen weer aanzienlijk is afgenomen. Het is daarbij echter steeds meer van belang dat de uitbreidingen gepaard gaan met streng toezicht op de inspanningen van werklozen om een baan te vinden teneinde te vermijden dat zij van hun uitkeringen afhankelijk worden. Dat is een harde dobber, vooral in de landen waar de overheidsdiensten voor arbeidsbemiddeling over onvoldoende personeel of administratieve capaciteit beschikken om een grote steeds heterogener wordende groep werkzoekenden te kunnen beheren. Landen die vóór de crisis al in een gulle werkloosheidsregeling voorzagen en deze verder hebben uitgebreid, dienen deze crisismaatregelen al in een vroeg stadium van het herstel uit te doven.

---

*Aan voorzieningen om mensen weer aan het werk te helpen moet een centrale rol worden toebedeeld om werkzoekenden snel naar productieve banen te leiden*

---

Vóór de crisis hebben doeltreffende activeringsstrategieën in vele OESO-landen bijgedragen tot lage werkloosheidscijfers. Ook tijdens het herstel kunnen dergelijke strategieën helpen om werkzoekenden snel weer naar de arbeidsmarkt te leiden. Het activeringsbeleid moet evenwel aan de economische omstandigheden zijn aangepast. De meeste landen hebben hun kernaanbod van hulp bij het zoeken naar een baan behouden of zelfs uitgebreid en hebben ook werk gemaakt van meer doelgerichte voorzieningen om de moeilijkst bemiddelbare werklozen weer aan de slag te krijgen, met inbegrip van opleidingsmogelijkheden. In de huidige omstandigheden is het raadzaam meer te investeren in opleiding, die is afgestemd op de vraag en het aanbod op de lokale arbeidsmarkt. Hoewel het opzetten van een doeltreffende activeringsstrategie tijd vraagt en vaak ook institutionele hervormingen vereist, kan het nuttig zijn de extra middelen die naar aanleiding van de crisis werden vrijgemaakt, te gebruiken om voor de toekomst een doeltreffender en veerkrachtiger activeringsstrategie te ontwikkelen.

---

*In het kader van de ontwikkeling van een brede strategie voor meer banen en duurzame economische groei kan ook gesleuteld worden aan bepaalde voorschriften uit het arbeidsrecht*

---

Het is een uitgesproken moeilijk moment om een structurele hervorming van de arbeidsmarkt door te voeren, vooral wat het arbeidsrecht betreft. Toch is het essentieel dat, naarmate het herstel vaart krijgt, het bedrijfsleven op de juiste manier geprikkeld wordt om mensen in dienst te nemen. Voorbeelden van geschikte stimuleringsmaatregelen zijn onder meer tijdelijke aanwervingssteun, initiatieven om de inzetbaarheid van werklozen te vergroten en het zoeken naar een nieuw evenwicht in de arbeidsbescherming tussen tijdelijke en vaste contracten. Op die manier zouden tijdelijke banen vaker een springplank naar vaste betrekkingen vormen in plaats van een val.

Na verloop van tijd leidt een dergelijke strategie evenwel tot een grotere arbeidsmobiliteit onder werknemers in vaste dienst. Sommigen van hen kunnen inkomsten derven tijdens hun zoektocht naar een andere baan en zelfs wanneer ze een nieuwe baan

hebben gevonden. Een hervorming van het arbeidsrecht dient dan ook deel uit te maken van een uitgebreid maatregelenpakket dat voorziet in een passende werkloosheidsregeling, met goed ontworpen activeringsmaatregelen en streng toezicht op de beschikbaarheid voor werk. De gegevens die in dit verslag zijn opgenomen, wijzen erop dat het beschermen en begeleiden van werknemers in de overgang van de ene naar de andere baan tot een productieve arbeidsherverdeling kan bijdragen. Deze boodschap bleek al duidelijk uit de herziene banenstrategie van de OESO (OECD Reassessed Jobs Strategy) en is nog belangrijker geworden nu niet alleen het scheppen van nieuwe banen, maar ook een efficiëntere herverdeling van de arbeid van cruciaal belang zijn geworden om de aanhoudend hoge werkloosheid aan te pakken en duurzame, gedeelde groei te stimuleren.

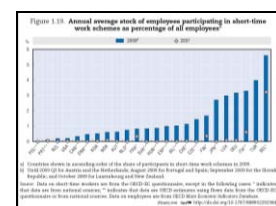
## Na de banencrisis

Dit hoofdstuk is een actualisering van de analyse die in de Werkgelegenheidsvooruitzichten 2009 werd gemaakt van het effect op de arbeidsmarkt van de recessie van 2008-2009 en de beleidsmaatregelen die in reactie op de daaruit voortvloeiende banencrisis werden genomen. Het illustreert de snelle achteruitgang van de arbeidsmarkt tijdens de economische neergang en onderstreept dat zelfs met het alsnook sterker wordende herstel heel wat tijd nodig zal zijn om de huidige hoge werkloosheid en ondertewerkstelling aanzienlijk terug te dringen. De werkloosheid is echter niet in alle landen even sterk gestegen. De verschillen blijven grotendeels onverklaard wanneer we de verschillen in de omvang van de daling van het reële BBP in aanmerking nemen. In bepaalde landen reageerden werkgevers op de sterke krimp van de economische activiteit immers door de vraag naar arbeid drastisch terug te schroeven, terwijl in andere landen vooral de nadruk werd gelegd op het beperken van het aantal gepresteerde uren en op taakverdeling. De grote bijdrage van de beperking van het aantal gepresteerde uren tot de daling van de arbeidsinput tijdens de recessie was deels te danken aan overheidsregelingen voor werktijdverkorting, die zeker op korte termijn behoorlijk wat banen hebben gered. Regeringen waren voornemens de inkomensondersteuning en hulp aan werkzoekenden bij het vinden van een nieuwe baan in 2010 verder op te drijven, maar staan nu voor een moeilijke keuze. Zij moeten namelijk beslissen hoe snel zij de crisismaatregelen zullen afbouwen, rekening houdend met het nog steeds broze herstel en de toenemende begrotingsdruk. Prioriteiten voor de toekomst zijn het waarborgen dat het herstel gepaard gaat met het scheppen van werkgelegenheid en het voorkomen dat de werkloosheid en inactiviteit bestendig worden.

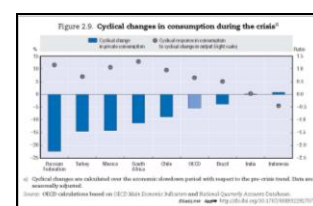
## De wereldwijde crisis in de opkomende economieën: effect op de werkgelegenheid en beleidsmaatregelen

De recente wereldwijde financiële en economische crisis heeft belangrijke sociale gevolgen voor de opkomende economieën, waar werknemers doorgaans gevoeliger zijn voor schokken dan hun collega's in de ontwikkelde landen. Landen die vóór de crisis al over een socialebeschermingsstelsel beschikten, kunnen doorgaans doeltreffender reageren wanneer de sociale behoeften onverwacht toenemen. Deze landen staan echter voor een immense uitdaging, namelijk de grotere behoeften met hun beperkte administratieve capaciteit dekken en tegelijkertijd de doeltreffendheid van hun sociale vangnet vrijwaren. Maatregelen ter uitbreiding van de dekking van de werkloosheidsverzekering, ter verhoging van de uitkeringen of ter versoepeling van de eligibiliteitscriteria zijn van belang om de inkomensondersteuning te verbeteren voor mensen die hun reguliere baan verliezen. De uitbreiding van bestaande uitkeringsregelingen of de betaling van bijzondere

**Figuur 1.19:** [Jaarlijks gemiddeld aantal werknemers dat een beroep doet op werktijdverkortingsregelingen, uitgedrukt als percentage van alle werknemers.](#)



**Figuur 2.9:** [De conjunctuurgebonden verandering in de consumptie tijdens de crisis.](#)



uitkeringen kunnen huishoudens helpen die gevaar lopen om in armoede verzeild te raken of die reeds in armoede leven en van wie de situatie nog is verslechterd. De uitbreiding van bestaande programma's voor openbare werken kan snel steun bieden aan werknemers die recent hun baan zijn kwijtgeraakt aangezien geen startkosten moeten worden gemaakt en de uitdagingen voor de uitvoering beperkt zijn. In tijden van crisis dient in het kader van dergelijke programma's voorrang te worden gegeven aan arbeidsintensieve projecten en dienen niet-arbeidsgerelateerde kosten te worden beperkt om zoveel mogelijk banen te scheppen en een doeltreffend veiligheidsnet te bieden.

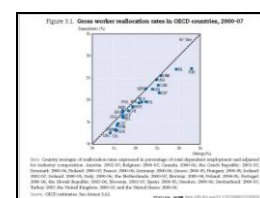
### Institutionele en beleidsfactoren die bepalend zijn voor de stromen op de arbeidsmarkt

Elk jaar worden tal van nieuwe bedrijven opgericht, terwijl de bestaande bedrijven groeien, krimpen of zelfs de deuren sluiten. In dat proces ontstaan nieuwe banen en worden werknemers in dienst genomen en worden tegelijkertijd ook banen geschrapt en verlaten werknemers hun werkgever. De herverdeling van de arbeid is een belangrijke drijvende kracht voor de productiviteit: minder productieve ondernemingen zijn geneigd om meer banen te schrappen en productievere bedrijven scheppen banen. Uit internationaal geharmoniseerde gegevens blijkt dat instellingen en beleidsdomeinen als arbeidsbescherming, werkloosheidsregelingen en marktordeningen voor producten bepalend zijn voor de herverdeling van de arbeid tussen de verschillende sectoren. Zo verklaart het verschil in strengheid van de wetgeving inzake arbeidsbescherming 20 tot 30% van het verschil in aanwervings- en vertrekpercentages tussen de diverse landen. In normale economische omstandigheden heeft arbeidsbescherming hoofdzakelijk gevolgen voor de overgang van de ene baan naar de andere en niet voor de overgang van werk naar werkloosheid. Een verbetering van de herverdeling van de arbeid kan echter een verspreidingseffect hebben. Werknemers die hun werk kwijtraken, zien hun inkomen en arbeidsvoorwaarden gewoonlijk sterk achteruitgaan, vooral in tijden van economische neergang. Daarom dienen landen flexibiliteitverhogende hervormingen aan te vullen met passende werkloosheidsuitkeringen, met goed ontworpen activeringsmaatregelen en streng toezicht op de beschikbaarheid voor werk.

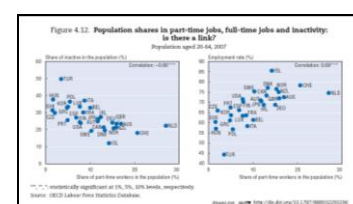
### Hoe goed is deeltijdarbeid?

Het aanmoedigen van meer deeltijdarbeid van hoge kwaliteit kan een belangrijke strategie zijn voor regeringen die geconfronteerd worden met het vergrijzingsprobleem aangezien meer deeltijdarbeid leidt tot een hogere arbeidsparticipatie. Hoewel de toename van deeltijdarbeid in verband gebracht wordt met een toenemende arbeidskwaliteit voor deeltijdwerkers, verdienen zij nog steeds minder, hebben zij minder werkzekerheid en krijgen zij minder promotiekansen dan hun voltijdse collega's. Vanuit het oogpunt van de arbeidssatisfactie worden deze nadelen in vele gevallen echter gecompenseerd door het betere evenwicht tussen werk en gezin, wat werknemers die voor zieken zorgen, studeren, een zwakke gezondheid hebben of de pensioenleeftijd naderen de mogelijkheid biedt toch op de arbeidsmarkt actief te blijven. Regeringen dienen obstakels voor deeltijdarbeid weg te werken voor de werknemers die deeltijds willen werken. Bovendien moeten deeltijdwerkers ook gemakkelijk kunnen overstappen naar een voltijdse betrekking wanneer hun situatie verandert. Financiële belemmeringen als gevolg van belasting- en uitkeringsstelsels en onaangepaste voorzieningen voor kinderopvang kunnen het presteren van meer uren onaantrekkelijk maken en tot lange perioden van gedwongen deeltijdarbeid leiden, met op lange termijn negatieve gevolgen voor zowel de individuele werknemer als de maatschappij.

**Figuur 3.1:**  
Brutoherverdelingspercentages van werknemers in de OESO-landen, 2000-2007.



**Figuur 4.12:** Het percentage van de bevolking met een deeltijdse betrekking, een voltijdse betrekking en zonder werk: is er een verband?



Deze samenvatting bevat **StatLinks**, een dienst die Excel<sup>TM</sup>-bestanden levert vanaf de gedrukte pagina!

© OECD 2010

**Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.**

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

**Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.**

**Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO**

[www.oecd.org/bookshop/](http://www.oecd.org/bookshop/)

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op: [rights@oecd.org](mailto:rights@oecd.org) of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)  
2 rue André-Pascal, 75116  
Paris, France

Bezoek onze website [www.oecd.org/rights/](http://www.oecd.org/rights/)

